

Koliko vrst živi v Sloveniji?

Besedilo: Marijan Govedič (CKFF), Primož Presetnik (CKFF) in Damjan Vinko

Biotska pestrost je pestrost življenja na Zemlji v vseh oblikah in na vseh ravneh, od genetske do ekosistemske ter odnosov med organizmi. Najočitnejše merilo biotske pestrosti je vrstno bogastvo oziroma število vrst. Slovenijo pogosto uvrščamo med vroče točke biodiverzitete. Republika Slovenija se je zavezala k izvajanju Konvencije o biološki raznovrstnosti, ki med drugim predvideva, da vsaka država pogodbenica »določi sestavine biološke raznovrstnosti ..., z vzorčenjem in drugimi postopki spremlja sestavine biološke raznovrstnosti«. Pa dejansko vemo, koliko vrst živi v Sloveniji?

Na prvi pogled gre za enostavno vprašanje, na katero pa ni preprostega odgovora. Število vrst je namreč različno, če upoštevamo le živali, ali pa tudi rastline, glive in alge, kaj šele ostale organizme, kot so na primer bakterije. Poleg kopenskih vrst ne smemo pozabiti na vrste, ki živijo v morju.

Vrednosti, ki se zadnjih 20 let najpogosteje omenjajo, so med 15.000 in 22.000 vrst živali, med 3.500 in 6.000 vrst rastlin ter 5.000 vrst gliv. Združeno največ 33.000 vrst, domorodnih in tujerodnih vrst skupaj. Prof. dr. Narcis Mršič (1951–1997) v delu *Biotska raznovrstnost v Sloveniji: Slovenija – 'vroča točka' Evrope* (1997) navaja 15.000 živalskih vrst kopnega in morja. V monografiji *Živalstvo Slovenije* (2003) so jih pred 20 leti našli dobrih 22.000 za kopno in morje. To so vrednosti, ki so jih posamezni strokovnjaki navedli za »svojo« skupino in pri nekaterih temeljijo na dejanskem poznavanju

skupine, pri drugih pa na oceni števila vrst v posamezni skupini. Prvi urednik, akad. prof. dr. Boris Sket (1936–2023) je takrat zaključil: »... Po zelo grobem izračunu približno o tretjini vrst naših živalskih vrst ne vemo nič, zgolj predvidevati je moč, da pri nas živijo...«.

Ocene števila vrst pri nas so nižje kot v sosednjih državah, kar kaže, da vsaj sosedji zelo cenijo pomen raziskovanosti in urejene predstavitve biotske pestrosti, in moramo s kislim nasmehom priznati, da je bilo to pri nas vedno postavljeno na stranski tir. Vendar smo vsaj pri podmnožici jamskih vrst zagotovo v svetovnem vrhu, tako po številu vrst kot po stanju poznavanja. Pred tremi leti so združeni slovenski raziskovalci v projektu BID-REX samo za Ljubljansko barje s pregledom literature in obstoječih podatkov našli 6.102 vrste organizmov, današnje stanje pa ni znano.

Števec Centra za kartografijo favne in flore je za Slovenijo že presegel 31.000 domorodnih vrst celine ter morja in je pri živalih že presegel prej omenjena števila. Skupaj z združenimi podatki iz drugih zbirk je v Sloveniji (kopno in morje) do sedaj zabeleženih 24.000 domorodnih vrst živali (evkarioti brez bakterij), 4.000 vrst rastlin (mahovi, praprotnice, semenke), vsaj 1.500 vrst alg (brez cianobakterij) ter vsaj 6.500 vrst gliv in lišajev. Skupaj torej 36.000 domorodnih vrst, kar presega vse dosedanje navedbe.

Vendar si vseh omenjenih števil ne smemo predstavljati kot število pri nas živečih vrst! Odgovorimo lahko le na vprašanje, koliko živečih vrst je bilo v Sloveniji zabeleženih v zadnjih 250 in več letih, odkar je človeštvo sistematično začelo raziskovati naravo. Koliko od teh jih še vedno živi v Sloveniji, ne vemo. Vemo pa, da imamo zabeleženih tudi več kot 1.000 tujerodnih vrst.

Edino oceno števila vseh živečih vrst pri nas je podal Mršič, in sicer med 50.000 in 120.000 vrst. Vendar je tudi pripomnil, da bi se številke lahko približali le, če bi za sistematsko delo pridobili domače in tuje taksonome, se pravi strokovnjake za razvrščanje in poimenovanje organizmov. Že zabeleženih vrst je gotovo več, saj na tisoče domačih in tujih pisnih virov s podatki o prisotnih vrstah sploh še nismo sistematično pregledali.

Prav tako še ni popisanih, digitaliziranih in dostopen material številnih muzejev in zasebnih zbirk, vključno s Prirodoslovnim muzejem Slovenije, kot največjo zakladnico dokaznih primerkov pri nas. Menimo, da lahko potrdimo 45.000 domorodnih vrst v Sloveniji že samo s sistematičnim zbiranjem, razvrščanjem in digitaliziranjem že obstoječega gradiva. Le tako bo naš nacionalni ponos o visoki biotski raznovrstnosti, ki se jo pogosto navaja, imel tudi trdno strokovno osnovo in ne le oceno. Seznam domorodnih vrst pomeni temeljno domoznanstvo, kar v večini drugih držav zelo cenijo, medtem ko je pri nas to vedno ostalo na obrobju.

Večanja števila poznanih domorodnih vrst čez čas pa ne smemo enačiti s povečanjem dejanske biotske raznovrstnosti Slovenije. Povečevalo se bo le vedenje o vrstnem bogastvu, hkrati pa bodo vrste verjetno tudi izumirale. Brez temeljnih seznamov pa je tudi izumiranje in naseljevanje novih vrst nemogoče spremljati in tako ni mogoče strokovno vrednotiti

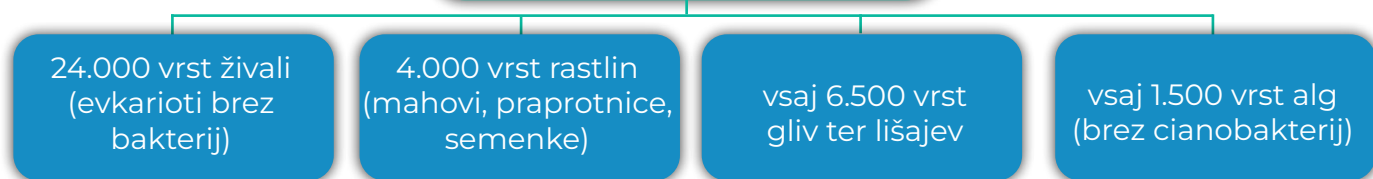
ogroženosti posameznih vrst ter pripravljati posodobljenih Rdečih seznamov. Domorodne vrste so nedvomno eno izmed neodtujljivih bogastev prebivalcev Slovenije, čim popolnejši in sodoben seznam vrst pa je državno bogastvo, na katero bi morali biti ponosni.

Travniški postavnež (Euphydryas aurinia) na sibirski peruniki (Iris sibirica). Foto: Barbara Zakšek (CKFF).

**V sistem NarcIS je vključen
Register statusov vrst, ki
zajema 19 naravovarstvenih
predpisov. Register je
povezan s Katalogom vrst, ki
se nenehno nadgrajuje. Prek
Registra izvemo, da ima v
Sloveniji na dan 31. 12. 2023
status ogroženosti 3.334 vrst,
1.479 vrst je zavarovanih.**

36.000 domorodnih vrst

Število domorodnih vrst kopnega in morja, zabeleženih v Sloveniji v zadnjih 250 in več letih. Koliko od teh jih še vedno živi v Sloveniji, ne vemo. Vemo pa, da imamo poleg domorodnih zabeleženih tudi več kot 1.000 tujerodnih vrst.

LIFE
NarcIS
Naravoteka Slovenije

PARTNERSTVO ZA VARSTVO NARAVE

E-bilten projekta LIFE NarcIS

LIFE19 GIE/SI000161

Projekt LIFE NarcIS - naravovarstveni informacijski sistem se izvaja s finančno podporo finančnega mehanizma Evropske unije LIFE, Republike Slovenije in partnerjev.

Kazalo

Uvodnik	3
Napredek projekta	5
Razvoj informacijskega sistema NarclS	6
Delo s podatki in prenos v sistem NarclS	9
Sodelovanje z uporabniki	15
Dolgoročnost in ponovljivost	25
Partner se predstavi: ARSO	27
Koliko vrst živi v Sloveniji?	40
Drevesne vrste v sistemu NarclS	42
Zadovoljstvo na jesenskih tečajih za QGIS in QNarclS	44
Spletni portal Živo podzemlje	48
Dogodki	51
Semena za življenje	60
Desetletje Geoparka Idrija	64
Najava dogodkov	68

Letnik 2023, številka 2 (VI. zaporedna številka).

E-bilten projekta LIFE NarclS

Naslovna fotografija: Korita v Klamah v Geoparku Idrija, slikovita, težko prehodna soteska Kanomljice. Foto: Turistično-kulturno društvo Kanomlja (vir: Geopark Idrija).

Hrbtna fotografija: Smrekov gozd. Foto: Valerija Babij (ZGS).

Izdajatelj: Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO).

Uredila: Damjan Vinko in Branka Hlad.

Oblikovala: Hana Gärtner.

Nepodpisana gradiva so del arhiva projekta LIFE NarclS ali partnerjev projekta oz. avtorjev besedil. Besedilo ni jezikovno pregledano.

Za vsebino dokumenta je odgovoren izključno avtor. Evropska unija ne odgovarja za kakršnokoli uporabo v njej navedenih informacij.

LIFE
Narcis
Naravoteka Slovenije

LIFE19 GIE/SI/000161

Obiščite **<https://narcis.gov.si>**
in spremljajte napredek projekta.

[HTTPS://NARCIS.GOV.SI](https://narcis.gov.si)

@LIFENARCIS.SI

@LIFE.PROJEKT.NARCIS

✉ narcis.arso@gov.si | ☎ 01 478 41 33

Partnerji projekta:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE, PODNEBJE IN ENERGIJO
AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NARAVNE VIRE IN PROSTOR

UNIVERZA
V LJUBLJANI | BF
Biotehniška
fakulteta

ZAVOD ZA GOZDOVE
SLOVENIJE

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO NARAVE

CKFF
CENTER ZA KARTOGRAFIJO
FAVNE IN FLORE

Zavod za
ribištvo
Slovenije

DOPPS